

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 18 (772)

Нядзеля, 30 красавіка 1950 года

Цана 50 кап.

Няхай жыве 1 Мая—дзень салідарнасці працоўных свету, дзень брацтва рабочых усіх краін!

(З Заклікаў ЦК ВКП(б) да Першага мая 1950 года)

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна

Кожны год народы Савецкага Саюза і працоўныя ўсіх краін адзначаюць Першае мая як дзень сваёй салідарнасці і братэрства, як дзень падважнення вынікаў рэвалюцыйнай барацьбы за свабоду, за перамогу сацыялізму ва ўсім свеце. У нашай краіне работы класу і саюзаў працоўных сялянствам першым у свеце звернуў капіталізм і пабудаваў сацыялізм.

Цяпер Савецкі Саюз пад кіраўніцтвам большавіцкай партыі, вядлікага Сталіна, з поспехам ідуць да камунізму, дамагаюцца ўсё новых і новых поспехаў. У чвартым квартале мінулага года наша прамысловасць ужо пераўзышла ўзровень, намечаны на 1950 год. У 1949 годзе быў таксама пераўзыдзены ўзровень лепшага даваеннага года па валавым ўраджаю зернавых культур, баваўны, ільну, бавібы. Лік пагадоў грамадскай прадукцыйнай жывёлы ў калгасах таксама пераўзышоў даваенны ўзровень. Наўхілы рост вытворчасці забяспечвае ўздым жыллёвага ўзроўню насельніцтва, што знаходзіць сваё вымярэнне ў сістэматычным зніжэнні цён на прамысловыя тавары і прадукты, у павелічэнні размаху жыллёвага будаўніцтва, у разгортванні сеткі культурных устаноў і г. д. У большавіцкай партыі і Савецкага ўрада няма большых клопатаў, чым клопаты аб матэрыяльным добрабыце працоўных мас.

Адначасова з вытворчымі поспехамі сацыялістычнага атрымліваюць новыя перамогі ў галіне культуры. Духовнае жыццё сацыялістычнага народа, яго праца і барацьба знаходзяць сваё поўнакрэднае адлюстраванне ў новых выдатных творах літаратуры і мастацтва.

Першамайская свята ў гэтым годзе сацыялістычны народ сустракае новымі дасягненнямі на ўсіх франтах мірнага будаўніцтва.

З усіх канцоў нашай вядлікай Радзімы пласкуюць хвалючыя паведамленні аб новых дасягненнях Герояў Сацыялістычнай Працы, паватаруў вытворчасці і сельскай гаспадаркі. Ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі вомыт перадавікоў-стаханавцаў робіцца звышзадаткам мас. Ва ўсім гэтым працягваецца велізарнае прагрэсіўнае зна-

чыне сацыялістычнага грамадства, яго міжнароднае значэнне.

Знешняя палітыка Савецкай дзяржавы накіравана на забеспячэнне трывалага міру паміж народамі і ўсемернага ўмацавання дружаскага супрацоўніцтва міралюбных нацый. Ленінска-сталінская мірная палітыка падтрымліваецца ўсім прагрэсіўным чалавечтвам. З кожным днём расце і мацее магутнасць Савецкага Саюза—несакрушальнага альянту ў барацьбе за мір і незалежнасць народаў. Расце і мацее магутнасць лагера міру, які здолее ўпыхціць падпалышчыкаў новай вайны.

Мы жывем у эпоху, калі большасць насельніцтва зямной кулі з велізарнай хуткасцю ўдзягаецца ў вызваленую барацьбу супроць неапісанай імперыялістычнай сістэмы прыгнёта і ўціску. На пашых вачах адзінаццацінавуковае прадабачэнне Леніна і Сталіна аб тым, што капіталізм, дайшоўшы да апошняй, імперыялістычнай стадзіі, неабходна падарыць крах, што ад краху яго не змогуць выратаваць ніякі прававацкі і апаартыдны.

Лагер імперыялістычнай рэакцыі, прадуцваючы сваю нагібель, вар'яеце. Заблытаўшыся ў невырашальных супярэчнасцях, буржуазія шукае выхад у наступленні на рабочы клас і працоўныя масы, у фаншанцы дзяржаўнага апарата і ў падрыхтоўцы новых ваянных авантур.

Лагер імперыялістычнай рэакцыі, прадуцваючы сваю нагібель, вар'яеце. Заблытаўшыся ў невырашальных супярэчнасцях, буржуазія шукае выхад у наступленні на рабочы клас і працоўныя масы, у фаншанцы дзяржаўнага апарата і ў падрыхтоўцы новых ваянных авантур.

Лагер імперыялістычнай рэакцыі, прадуцваючы сваю нагібель, вар'яеце. Заблытаўшыся ў невырашальных супярэчнасцях, буржуазія шукае выхад у наступленні на рабочы клас і працоўныя масы, у фаншанцы дзяржаўнага апарата і ў падрыхтоўцы новых ваянных авантур.

ся пад сонцам Леніна—Сталіна, паказваючы ўсім чалавечтву шлях да шчасця. Спакойна і мірна, з поўным уседамленнем сваёй неперажыванай сілы жывуць і працуюць сацыялістычныя людзі, унаўвечны ў сваім аўтурашнім дні. Вось чаму ўсё больш перакрываюцца шырокія масы працоўных ва ўсіх краінах, што агрэсіўная палітыка амерыканскага імперыялізму накіравана на разважанне вайны, а савецкая палітыка мае адну мэту—ўмацаванне міру. Наўхілы барацьба СССР за мір акрыла мільёны, падае ім велізарную энергію барацьбы супроць падпалышчыкаў вайны.

У першамайскіх закліках большавіцкай партыі заклікае сацыялістычны народ да новага ўздыму народнай гаспадаркі, да новых высокіх тэмпаў сацыялістычнага саборніцтва, да новых варыянт сацыялістычнай культуры. Дзеянні літаратуры і мастацтва не могуць стаяць у баку ад гэтай вядлікай усенароднай задачы. Яны павінны аддаць свае сілы і здольнасці на стварэнне новых глыбокакрэйных і высокамастацкіх твораў, вартых нашай эпохі.

Ва ўмовах усёбурхастаючай працоўнай актыўнасці шырокіх мас нашага народа наўстаюць і новыя задачы не толькі перад рабочымі і калгаснікамі, але і перад дзеячамі літаратуры і мастацтва. Неабходна, каб і яны з такім-жа ўдзімам уключыліся ў творчае саборніцтва і накіравалі ўсё свае намаганні на напісанне новых мастацкіх твораў. Трэба, каб дзеячы літаратуры і мастацтва не адставалі ад жыцця, а ішлі разам з перадавымі наватарамі прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў будаўніцтве сацыялізму.

Братняе прыўтаненне ўсім народам, якія амагаюцца за мір, за дэмакратыю, за сацыялізм!

Няхай жыве вядліка савецкая Радзіма—пярэдняя дружба і салы народы нашай краіны!

Няхай жыве вядліка партыя большавікоў, партыя Леніна—Сталіна, загартаваны ў баях авангард сацыялістычнага народа, натхніцель і арганізатар нашых перамог!

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна—наперад, да перамогі камунізму!

Таварышу Марысу Тарэзу

Шматпаважаны таварыш Тарэз!

Дазвольце прывітаць і павіншаваць Вас з днём Вашага пяцідзесяцігоддзя.

Усе народы свету, рабочыя ўсіх краін ведаюць і цэняць Вас, як выпрабаванага кіраўніка камуністаў Францыі, як правадыра французскіх рабочых і працоўных сялян, як адважнага барацьбіта за ўмацаванне міру, за перамогу дэмакратыі і сацыялізму ва ўсім свеце.

Савецкія людзі апрача таго ведаюць і любяць Вас, як свайго сябра і непахіснага барацьбіта за дружбу і саюз паміж народамі Францыі і Савецкага Саюза.

Ждаю Вам далейшых поспехаў у Вашай рабоце на карысць французскага народа і працоўных усяго свету. Моцна паціскаю Вашу руку.

І. СТАЛІН.

Таварышу Марысу Тарэзу

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза шле Вам—арганізатару і баявому кіраўніку камуністычнай партыі Францыі ў дзень Вашага 50-годдзя гарачае, братняе прывітанне.

Цэнтральны Камітэт жадае Вам здароўя і далейшых поспехаў у барацьбе за жыццёвы інтарэсы французскага народа, за справу міру, дэмакратыі і сацыялізму, за светлае будучае Францыі.

Цэнтральны Камітэт камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Пятрусь БРОўКА ВЯСНА КОМУНІЗМА

У нас прыгожая, пагодная вясна. Гарачым полыхам не ахоплены велізарныя прасторы савецкай Радзімы: заалянені раі, лугі пакрыліся сакавітаю травой, буйна ўзнімаюцца на палетках рунь, прабіваюцца вострыя парасткі новай вясновай сямбы.

Мільёны людзей ад ранку да вечара дзіпер на палях. Многа ў іх працы. Але яны працуюць з натхненнем, бо ведаюць, што кожны іх працоўны дзень дасць увосень Радзіме новыя сотні тысяч пудоў хлеба, а ўсе разам яны спадзяюцца ў гэтым годзе, у мільярдах пудоў перавысіць збор леташняга года.

Нашы сацыялісты дбаюць аб новых перамогах не толькі фізічнаю сілай, а выкарыстаннем дасягненняў навукі, вопытам майстроў, добрым умельствам. Яны апрацоўваюць глебу па ўсіх правільных аграрна-тэхнічных і выкарыстоўваюць зямельнае ўгнаенне. І ў нас, у Беларусі, там, дзе аддаюць гэтаму належную ўвагу, атрымліваюцца добрыя вынікі.

Калгас «Комінтэрн», Магілёўскага раёна, засявае лубін на ўгнаенне. Гэта дае відэочную карысць. Летась калгас сабраў ураджай жыта, пасеянага па лубінавым ўгнаенні, больш як па 100 пудоў з гектара. У гэтую вясну камінтэрніўцы засеялі лубінам ужо значна большую плошчу. Ды не толькі яны, а ва ўсіх кутках Савецкай Беларусі калгаснікі дбаюць пра новы ўраджай.

Нашы калгаснікі і спецыялісты не толькі імкнуцца як належыць апрацоўваць глебу і ўгнаць яе, сёння «ловаты ў іх і пра тое, каб засеяць зямлю добрым насеннем. Мічурынская навука дзе нам вядлікі магчымасці ў гэтым. Вучні Мічурына і Лысенкі дамагаліся многата ў сваёй працы. Так, тав. Альмік на Заўскай воньнятай станцыі вывеў ракіўстойлівыя гатункі бульбы «Партызан», «Звеняны», «Агранічны». Гэтыя гатункі даюць ураджай па 350—500 цэнтнераў з гектара. Нікалай Мухін вывеў грэчку, кожная каўва якой дае 1500—2000 зерняў.

Працоўнікі сацыялістычных падаў дбаюць пра павышэнне ўраджаю, і лямат якія з іх сталі выдатнымі майстрамі. Сёлетняя вясна і лета значна памножаць іх рабы.

На велізарных прасторах нашай Радзімы ідуць лесаспасаўчая работы. Вядліка Сталіна, сілай і ўмельствам сацыялістычных людзей пераўтвараецца сама прырода. Радасна на сэрцах у сацыялістычных людзей—наша Радзіма з часам пазбаўдзіцца ад стыхійных нягод прыроды. І якое задавальненне ад уседамлення таго, што можа жалуды, сабраныя ў нашых лясх, прастануць дзе-небудзь у стэпах пад Растовам і праз колькі год сваімі магутнымі плячыма прыкрыюць ад вясухі тлустую ўраўлівую глебу.

Засяянае парты ў гарадах. Раскываецца маладое лісце новых пасадкаў на нашых вуліцах. Новыя сотні тысяч дрэў высаджваюцца ў гэтую вясну. Тысячы калгаснікаў садзяць і павялічваюць

калгасныя сады, тысячы школьнікаў беражна даглядаюць дрэўцы каля сваіх школ. Калі-б можна было глянуць з вышнімі палёты на ўвесь неабсяжны прасцяг нашай Радзімы, мы заўважылі-б, што ўся яна становіцца падобнай маладому вяснаму саду. Пад гэтым сазам, выгадаваным праўдзівымі рукамі сацыялістычных людзей, пад бацькоўскім доглядам свайго правадыра вядлікага Сталіна, лятаюць сапраўдныя гадулы міру.

Яны лятаюць над намі, бо сапраўды толькі аб стваральнай працы, аб радасці, аб шчасці людзей дбаем мы. Наш народ робіць усё магчымае, каб змагло і шчасліва жыць сацыялістычнае чалавек. Вось чаму ён выкарыстоўвае дзеля гэтага ўсе дасягненні навукі, воль чаму ён самааддана працуе, воль чаму ён беражэ кожны кавалек матэрыяла, кожную капейку. Прыклад брыгады выдатнае якасці Ліды Карабельніковай шырока распаўсюдзіўся па ўсёй Беларусі. Перадмайжае сацыялістычнае саборніцтва ахапіла мільёны людзей.

Наша сацыялістычная бацькаўшчына будучага. Яна ніводнага кутка ў ёй, дзе не чулася-б бацькараго голасу будучыні. Расце шматнаварховы будынак універсітэта на Ленінскіх гарах у Маскве, будучага прыгожа Крашчынкі у Кіеве, новыя каналы пракладаюцца на малых Узбекістана. Устаюць гіганты прамысловасці—трактарны і аўтамабільны заводы ў Мінску...

Аб сацыялістычнай будучыні—уся наша думка.

Народы краін народнай дэмакратыі, пераімаючы прыклад Савецкага Саюза, адчуваюць у сваім жыцці вясну. Будучыні прамысловасці, пераўтварэнне сельскай гаспадаркі, стварэнне новай культуры захавалі іхні сэрцы. У іх ужо многа дасягненняў, а каб множаць іх, яны ўвесь час глядзяць на наш Радзіму. Неадрама добрае пачыненне Ліды Карабельніковай падапілі ўжо і ў краінах народнай дэмакратыі. Так, у Венгрыі брыгады выдатнай якасці створаны на Дарскай ткацкай фабрыцы і на другіх прадпрыемствах. Есць яны ў Польшчы, Румыніі, Чэхаслававіі, Венгрыі і Аўстрыі.

Мы толькі што адсвяткавалі 80 год з дня нараджэння стваральніка Савецкай дзяржавы і нашай партыі Вядлікара Ліды Леніна. Мы святая хаваем у сэрцах лепшыя наказы і пад кіраўніцтвам яго лепшага друга і прадаўжальніка таварыша Сталіна нястомна працуем над ўмацаваннем нашай сацыялістычнай Радзімы.

Але мы пільна глядзім у той бок, дзе надпалышчыкі вайны старанна раздуваюць ніякую ваянную кухню. Нягледзячы на тое, што простыя людзі свету не хочуць новых забойстваў, падпалышчыкі вайны займаюцца пагрозамі, новымі правакацыямі. Выпадае з амерыканскай «лятаючай крошачка» над Балтыйскім морам яскрава гаворыць пра гэта. Што-ж, пераканаліся крываждрыма паны з Уд-стрыты, што сацыялістычныя пільна сочаць за кожным метраж сваёй тэрыторыі і што яны не дазволіць імперыя-

лістычным разбойнікам беспакарана парушаць спакой сацыялістычнага народа.

Зааляненні імперыялісты могуць сябе кусаць ад злосці, таму што не ў іх сілах дыктаваць сваю волю краінам народнае дэмакратыі і новаму Кітаю. У той час, калі імперыялісты разам са сваімі лаві-гамі-ганілаўнамі сківаюць бомбы на мірнае насельніцтва Шанхая, лоблесныя воіны Мао Цзэ-дуна заканчваюць ачышчэнне сваёй радзімы. Яны пасляхожа ўжо высадзілі на астравы Хайнань, а ўперадзе—Тайван і вызваленне Тыбета.

Сілы, якія змагаюцца за мір, з кожным днём растуць. Савецкі Саюз, Народны Кітай, краіны народнае дэмакратыі—у першых радах барацьбы за мір. Простыя людзі свету далучаюць свой мужны голас да голасу барацьбітоў за мір.

Вясна гэтага года вырасіла новым мільёны змагаюцца за справу міру. Іны ўсюды: у парках, дзе рабочыя адмаўляюцца выгружаць амерыканскую зброю, на чыгуначных станцыях, дзе рабочыя адмаўляюцца даць дарогу снарадам знішчэння, на фабрыках і заводах, дзе рабочыя патрабуюць міру і хлеба, сярэд саўдараў, якія адмаўляюцца выступіць супроць рабочых.

Ла берагоў Францыі курсуюць «блукваючыя караблі», тым амерыканскія караблі, з якіх рабочыя не згружваюць зброі, і яны вымушаны выправаць ад порта да порта.

Ніякія меры ўлад не могуць спыніць дзейнасць прыхільнікаў міру. Кабі докеры порта Сет адмовіліся выгружаць амерыканскую зброю, улады накіравалі ў Ізгрукку салдат. Але салдаты 81-га палка, пад уплывам рабочых, таксама не сталі выгружаць і асянявалі «Інтэрнацыянал».

У Францыі 20-гадовая Раймонда Лэен кінулася на раілі перад паравозам, каб не прапусціць поезд з танкамі.

Грозная сілаю прайшлі 80 тысяч французскіх дамавінай рабочага Эдуарда Мазэ, забітага рэакцыянерамі. Простыя людзі хочуць работы, а не вайны.

Ва ўсім свеце расце колькасць людзей, якія змагаюцца за мір. Наперакору уол-стрытскім акулам павялічаюцца іх колькасць і ў Злучаных Штатах Амерыкі. Толькі ў апошні час 2500 амерыканскіх дзеячоў культуры выступілі з патрабаваннямі міру. Яны заявілі: «Мы хочам міру. Мы заўважым, што пагадненне з Савецкім Саюзам не толькі магчыма, але і абсалютна неабходна для ўсяго свету».

Мы, сацыялістычныя людзі, з вядлікай радзей сустраці сваю вясну, сваё радзінае свята—Першы май. У нас адзіныя жаданні: і на палях, і ў цехах заводаў, і ў палатах навукі, і ў галіне літаратуры і мастацтва—працаваць на славу нашае дарогае Радзімы, працаваць і жыць у міры.

І мы ўнаўвечны, што пад бацькоўскім кіраўніцтвам нашага дарогага вядлікага Сталіна адзінае нашу зааветную мему. Сёння—мы працоўнікі вясны камуні-

Гавораць народы свету

Мінуў год з часу Першага сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру — кангрэса, удзельнікі якога ад імя грамадскіх арганізацый свету, што прадстаўлялі 72 краіны і аб'ядноўвалі ў сваіх радах 600 мільянаў чалавек, заявілі:

«Мы за шчыльнае супрацоўніцтва народаў зямлі і ў адным парыве накіроўваем усе нашы сілы на абарону міру. Мы верым, што ўсе тыя, хто імкнецца да новай вайны, на кожным павароце іх змовы аказуцца перад магутнымі сіламі народных мас, здольных забяспечыць мір».

На ўсёй зямлі прагуць баявыя кліч: «Абарона міру—гэць справа ўсіх народаў свету».

У адказ на гэты кліч узняліся простыя людзі ўсіх краін і ўсіх нацый, людзі розных веравызнанняў і палітычных поглядаў. Яны стварылі ў сваіх краінах нацыянальныя камітэты барацьбы за мір. Гэты рух цяпер стаў масавым. Штодня растуць рады яго ўдзельнікаў, што з'яўляюцца самым яркім сведчаннем запікаўнасці шырокіх мас справамі мірнага жыцця і працы.

На ўсёй Францыі шырока разгарнуўся рух супроць паставак амерыканскай зброі ў французскай партыі, супроць адпраўкі зброі для вайны ў В'етнам. Мужнаму пачыну французскіх докераў следуюць доверы Італіі, Галандыі, Бельгіі, Нарвегіі, Аўстраліі.

Фронт міру не ведае граніц. Міру хочучы ўсе народы. За яго пачынаецца актыўнае змаганне.

Аб гэтым добра скажаў малады беларускі паэт Аляксей Псінін:

Без гармат асадных і транспэй
Бой за мір ідзе—
Няма зацішша.
Праўда—зброя наша, што мацней
Зброі атамнай
І ўсякай іншай.

Надаўна ў Стакгольме адбылася трэцяя сесія Пастаяннага камітэта Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру. У яе рананні заісаня:

— Мы патрабуем безумоўнай забароны атамнай зброі, як зброі запалохвання і масавага знішчэння людзей!

— Мы лічым, што ўрад, які першым выкарыстае супроць якой-небудзь краіны атамную зброя, зробіць злачынства супроць чалавецтва і павінен разглядацца як ваенны злачынца.

Мільёны чэсных людзей свету падпісваюцца пад гэтым рашэннем. І вожны такі подпіс з'яўляецца сур'езным папярэджаннем англа-амерыканскім падпальшчыкам вайны.

У Італіі муніцыпалітэты 60 правінцыйных цэнтраў прагаласавалі за забарону атамнай зброі. Каля 30 тысяч камітэтаў барацьбы за мір працуюць у краіне кампанія на збору подпісаў пад зваротам.

У Францыі арганізацыя «Барацьбы за мір і свабоду» давозіць зварот Пастаяннага камітэта аб забароне атамнай зброі да кожнага дома, да кожнай сям'і працоўнага.

У Заходняй Германіі толькі за некалькі дзён красавіка зварот Камітэта падпісала звыш ста тысяч чалавек.

Да першага мая ў Японіі сабрана пад зваротам звыш 500 тысяч подпісаў.

Кампанія на збору подпісаў пад зваротам аб забароне атамнай зброі і аб абвясненні яе ваенным злачынствам урад, які першым выкарыстае атамную зброя, разгарнулася ў Амерыцы і Англіі. У амерыканскім штате Індыяна ў горадзе Гейры — буйным цэнтры сталельна-прамысловай профсаюзам сабралі ў першую палавіну красавіка 15 тысяч подпісаў, а ў штате Пенсільванія жаночыя камітэты барацьбы за мір сабралі за гэты-ж час 10 тысяч подпісаў. У Роксберы, Вастоне, Кембрыджы, Фол-Рыверы, Спрынгфілдзе, Пль-Бенфордзе і іншых штатах і гарадах створаны камітэты па збору подпісаў. У маі ў Чыкага збіраецца канфэрэнцыя ў абарону міру.

У Англіі нарастае рух пратэсту супроць

злачыннай каланіяльнай вайны ў Малайі. На вуліцах Лондана ўдзельнікі руху прыхільнікаў міру збіраюць тысячы подпісаў пад зваротам аб забароне атамнай зброі.

Ад імя 60 мільянаў юнакоў і дзяўчат сакратарыяты Сусветнай федэрацыі дэмакратычнай моладзі далучаюцца да звароту Пастаяннага камітэта.

Ад імя 150 мільянаў чалавек Сусветнага Федэрацыя профсаюзаў і выканком Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын патрабуюць забароны зброі агрэсіі.

У Фінляндыі карыстаецца вялікім поспехам «эстафета міру», якая прайшла больш 10 тысяч кіламетраў. Створаны сотні новых камітэтаў у абарону міру, паспяхова ідзе збор подпісаў пад патрабаваннем забароны атамную зброя.

На многалюдным мітынгу ў Мельбурне гучыць заклік: «Працуйце і аб'яднаўцеся ў імя міру», «Аб'яднаўшыся, мы можам унімаміраць падпальшчыкаў вайны», «Вясёлка Аўстраліі патрабуе дружбы з нашымі суседзямі ў Азіі».

«Мы загадаў ганьбім, як ваенных злачынцаў, любі ўрад, які першым прымяніць атамную зброя. Мы звяртаемся да ўсіх аўстралійцаў з заклікам падпісаць гэту нашу дэкларацыю»,—заяўляе Уесаў-стралійскі кангрэс прыхільнікаў міру.

Шырока разгарнулася барацьба за мір ва ўсіх краінах народнай дэмакратыі, у свабодным Кітаі, у Карэйскай народна-дэмакратычнай рэспубліцы, у Мангольскай народнай рэспубліцы.

«Узімаемся на барацьбу супроць тых, хто пагражае атамнай зброяй, — заяўляе ўсеполюскі камітэт прыхільнікаў міру, які перакананы, што пераважная большасць чалавецтва не хоча вайны.—І вайны не будзе, калі ўсе людзі, якія яе не хочуць, з'яднаюць свае намаганні і волю, каб захаваць мір».

«Мы,—пішучы чэхаславацкія кампанітары,—спынаем славу новаму свету, радаснаму і шчасліваму, свету людзей фізічнай і разумовай працы, і поўныя рашымаці абараняць яго ад любога каварнага агрэсара. Мы заклікаем камандзіраў і музыкантаў прапагандаваць усёго зямнога шара звышнімі імямі: «Мы не хочам вайны. Няхай жыве мір! Бо без міру няма ішчасця, няма прагрэса, няма развіцця культуры і мастацтва».

«Магутны рух народаў у абарону міру пераможа падпальшчыкаў вайны»,—заяўляе Балгарскі нацыянальны камітэт абароны міру. Народ Балгарыі дае шэрагаслова: быць у першых радах вялікай барацьбы супроць атамнай зброі, за сваю светлую і шчаслівую будучыню.

«Мангольскі народ адзінадушна падтрымлівае непахісную мірную палітыку Савецкага Саюза і знаходзіцца ў радах арміі барацьбы за мір, дэмакратыі і сацыялізму»,—піша газета «Увэн».

«Мы ведаем вартасць міру,—гаворыць старшыня Кітайскага камітэта абароны міру Го Мо-жо,—і таму ўвесь кітайскі народ з усёй шчырасцю і пярвей вольна змагаецца за справу абароны міру».

Утварэнне Кітайскай народнай рэспублікі пачала пачатак ажыццяўлення суверэнітэта 475-мільянага кітайскага народа, адной са старажытных нацый Усхода. Гэта—вялікі ўклад у справу сусветнага руху за мір.

Нам вядома паведамленне аб тым, што звыш двух мільянаў румынскіх грамадзян падпісаліся пад зваротам аб пакаранні агрэсараў. Гірыяк Іон Плён, падпісваючы зварот, сказаў:

«Мы хочам стварыць шчаслівую будучыню для нас і для нашых сем'яў, і мы не дапусім, каб ворагі чалавецтва, англа-амерыканскія імперыялісты, запалілі новую вайну».

— Не дапусім!—гучыць кліч у Венгрыі і Албаніі. Польшчы і Чэхаславакіі, у

Кітаі і Балгарыі — усюды, дзе свабодныя народы адчулі радасць міру і магчымасць вольна і на-чалавечы вырашаць свой лёс, дзе сваіх дзяцей.

Саюз дэмакратычных жапчын Аўстрыі арганізаваў надаўна ў Вене магутную дэманстрацыю ў абарону міру. Дэманстранты ішлі, везучы на калесах малых дзяцей. На плакатах было напісана: «Дзецям патрэбны пляцоўкі для гульні, а не палігоны».

Народы ўсяго свету добра ведаюць, што іх галоўнай апаоры ў абароне міру з'яўляюцца вялікі наш Савецкі Саюз, якому былі і ёсць вяржымі заахоннікі імкненняў. Міралюбівая знешняя палітыка Савецкай краіны карыстаецца падтрымкай простых людзей усёго свету.

Савецкі народ адзінадушна і гарача падтрымлівае зварот Пастаяннага камітэта аб забароне атамнай зброі. Беларускі народ вуснамі паэта Аркадыя Буляшова гаворыць:

Жыць мы хочам у працы, творчы у спакоі,
Не баімся пагрозаў падпальшчыкаў тых,
А палеуць—сухімі трымаем набоі,
Цвёрда знаем што пекла іх атамнай зброі
Стане пеклам смяротным для іх-жа саміх.

Наш мужны і героічны беларускі народ усімі сіламі і ўсім сэрцам—за мір. Ішчэ не зажылі рапы на цэле нашай зямлі ад ідальнай вайны супроць нямецка-фашысцкага нашествя. Ішчэ не выветрыліся з памяці страшныя імялі. І не толькі наш беларускі народ, усе народы свету пракаліваюць павечна вайну. Мы хочам жыць у спакоі, будаваць сваё шчаслівае, стваральнае жыццё, множыць багатыя краіны і радасць вольнага жыцця на зямлі. Мы за дружбу і за праўду, мы заўсёды гатовы супрацоўнічаць з усімі краінамі і народамі. Паучуці беларускага народа, накіраваны на захаванне міру і выкрыццё імперыялістычных падпальшчыкаў вайны, добра выказаў нашы пачуцці ў сваёй творчасці. Ад імя нашага мужнага і працалюбивага народа, ад імя ўсёе Беларускай дзеі і зараз «вятры партызанскага славаі шумяць». Максім Танк на ўвесь голас заяўляе:

Той, хто дружбы шукае,
У нас знойдзе яе,
Той, хто песні шукае,
У нас знойдзе яе.
Той, хто праўды шукае,
У нас знойдзе яе,
А хто речер пасее,—
Той буру пажне.

Хай памятаюць англа-амерыканскія падпальшчыкі вайны, што не запалохаць ім савецкі народ, народы краін новай дэмакратыі, не адурманіць ім народы Англіі і Амерыкі. Няма сумненняў, што ўсе людзі добрай волі не толькі настаўяць свядомы пад зваротам Пастаяннага камітэта, але і на практыцы пераможаць імперыялістам ажыццявіць свае злачынныя намеры. Доказам гэтаму тое, што ніколі нічога на актыўную, свядомую барацьбу за мір не ўзнімаўся такі шырокі, мільённы масы народаў свету, як у наш час, калі створаны ўпершыню ў гісторыі арганізаваны фронт прыхільнікаў міру.

«Не быць новай вайны!»—гавораць народы свету.

Мір пераможа! Перамогуць сілы прагрэса і культуры, пераможа магутны лагер сацыялізма і дэмакратыі.

Павел КАВАЛЁУ.

ВЯСНА НА ОДЭРЫ

Раман лаўрэата Сталінскай прэміі Эмануіла Казакевіча «Вясна на Одэры» прысвечаны падзеям апошніх месяцаў Вялікай Айчыннай вайны. Незабыўная вясна 1945 года, якая ўвайшла ў гісторыю! Пераход савецкімі войскамі граніц Германіі, перажоўны баі на вяржэй зямлі. Маланкавы скачок праз Одэр на Бярлін. Штурм фашысцкага лагара. Чырвоны сцяг — сцяг нашай перамогі — над рэйхстагам.

Дыханне бітараж перамогі адчуваецца з першых зорнак рамана. І хоць аўтар не расказвае пра падзеі папярэдніх год, чытач добра ведае, што за плячымі войнаў Савецкай Арміі — цяжкі і слаўны баявы шлях і што спакойная ўпэўненасць, горад ўсёдажале і ўспераможнай магутнасці нарадзіліся і ўзакладвалі ў беспрывідных і гісторыі чалавечы баях на ролнай зямлі: над Масквой і Ленінградам, над Акасай і Севастопалем, ля сцен легендарнага горада, які носіць імя Сталіна.

У рамане пудоўна паказаны выдатныя баявыя якасці савецкіх воітк, іх неперажыўдзенае ваеннае майстэрства, магутная тэхніка, якую ў дастатковай колькасці ўзброі сваю армію савецкі народ. Нам зразумела радаснае здзіўленне генерала Чайкіна, які на пытанне, залядае старэйшаму начальніку аб тым, колькі артылерыйскіх ствалоў павінна быць перапраўлена праз раку ў бліжэйшыя дні, што спакойна адка: «Шаснаццаць тысяч».

«Генерал Чайкін пасля хвілінай науму навоўна перапытаў: — Калі я не памыліся, вы казалі?.. — Шаснаццаць тысяч, — паўтарыў генерал-лейтнант».

Гэтая маленькая сценка дае ўдзельніце аб гіганцкіх маштабах апаорнай, які разгарнуліся на тэрыторыі Германіі ў апошні месяцы вайны. І ва ўсіх гэтых апаорах, падрываваных з надзвычайнай дасканаласцю, чытач адчувае вялікую накіроўваючую сіду геніяльнага сталінскага кіраўніцтва. Ён бачыць, што выдатны перамогі савецкай зброі, палыміны парні наперад да перамогі, які ў тым дні з асаблівай сілай ахапіў усю армію—ад генерала да салдата, — усё гэта было падрыхтавана і натхніена чалавечым, з імем якога сьвятомоць савецкіх людзей і немаруна звязала ўдзельніце аб славе і магутнасці сацыялістычнай Радзімы, — з імем вялікага Сталіна. І, як гэта заўсёды бывае ў савецкіх людзей, у вырашальных, цяжкіх мінуты свайго жыцця яны ў думках сваіх звяртаюцца да вялікага працадара, ведаючы, што Сталін з імі, што Сталін думае пра іх. Так было і на Одэры, у памятную красавіцкую ноч, перад рашучым скачком на Бярлін.

У траншы, на пярэднім краі, паміж салдатамі завязалася цяжкая гутарка: — Сталін не спіць, — сказаў Мішчэрскі. — Я ўпэўнены, што ён думае пра нас. Абсалютна ўпэўнены.

— Мне воль цікава, — сказаў Мітрохін, — калі таварыш Сталін ішчэ талы, у сорак першым, выстунаў на радзе і талды-ж сказаў, што перамога будзе за намі... Ведаў ён гэта ці так, для ўзяцця духу?

— Ведаў, — паучыўся з цемры голас Вароніна. — У яго ўсё на ўліку. Ён і акамінаў усё падлічыў і ў ваенных адносінах. Ну, і вядома, для ўзяцця духу. Таму што мы-ж ішчэ не ведалі!

Пасля доваі доўгага маўчання Мішчэрскі сказаў:

— Я за вайну шмат пра яго думаў. Калі мы адступалі, я вельмі хвароў душой за яго. Мне талы хацелася ўбачыць яго хоць на мінуту і сказаць, каб ён не турбаваўся, мы ўсё, усё зробім...».

З думкамі пра Сталіна савецкія салдаты ішлі на нямецкай зямлі, ужо бачачы перад сабою светлую зару перамогі. Галы бабў агуравалі іх, сіментавалі ў мотную і дружную садакную сям'ю, і самым галоўным, вырашальным у гэтым братэрстве з'яўлялася тое, што ўсе яны былі савецкімі людзьмі. І не было для іх нічога больш пудоўнага і хвалючэга, як горадэ ўсёдажале свайё прыналежнасці да вялікага народа вялікай краіны. «Варта было жыць, каб дажыць да гэтага часу! Варта было прыцець гора і няшчасці для таго, каб у гэты імгненні стаць тут, ля гэтай траншы, на бліжэйш подступнах да Бярліна, і адчуваць сябе часткай велізарных, ішчэ дремлючых сіл, часткай таго, што называецца Радзімай, Расіяй, Саюзам Савецкіх Сацыялістычных Рэспублікаў».

Чытачу блізка, дарагія гэтыя высока, рочныя пачуці і думкі герояў рамана. І ў генералу Сізакрылаву, і ў палкоўніку Ціотнікаву, і ў адважным камандзіры разведчыкаў, гварды маёры Лубяшова, і ў старшым Вароніну, і ў ваенным хірургу Тані Кальцовай бачым мы тыповыя вобразы савецкіх людзей. Мастак раскрывў перад намі яркі, сонечны ўнутраны свет гэтых людзей, глыбока ўсхваляваў чытача сваім праўдывым апавяданнем пра тым гістарычныя дні, калі савецкі чалавек узрушыў увесь свет веліччу свайго баявога подвіга.

Вялікая армія-вызваліцельніца прыйшла ў Еўропу. Раман з ёю на зямлі, якія на працягу доўгіх гадоў атэталі над фашысцкім ботам, прыйшла вясна, вясна перамогі. І людзі, якія заваявалі гэтую перамогі, — салдаты Сталіна — вырабана ўсёдажале веліч свайё гістарычнай місіі. Тут, на варажэй зямлі, кожны салдат і афіцэр адчувае сябе не толькі воінам, які выконвае пэўную баявую задачу, але і дзяржаўным дзеячом, вырашальным дэсу народаў і дзяржаў.

«... Гітлеры прыходзяць з адмыслова, а народ германскі, дзяржава германская — застаецца», — сказаў вялікі Сталін. І савецкім воінам, што ўступілі на савецкую зямлю, сталінскае ўказанне давала вырашальны арыентацыю, лінію паводлін у адносінах да пераможнай Германіі. У рамане вельмі добра паказаны мудрасць і высока, радасна сталінскай палітыкі. Віна германскага народа перад нашай краінай вялікая, ніхто з савецкіх салдат не мог забыць гора і пакут, якія фашысцкая армія прынесла на нашу зямлю, і ў той-жа час

ніхто з іх не атоесамаіваў фашысцкую кайку з усім германскім народам. Адін з герояў рамана, партгор Сівеўка, расшываў у Германіі сваю дачку. Вялікая гора пранёс ён у сваім сэрцы на цяжкіх ларогах вайны. Але Сівеўка не ўзяў рукі на сянь — нямецкіх сялян, з якімі ён суспільніўся ў адной з вёсак, шукаючы дачку. Ён думаў: «Іны ўгналі тваю дачку, дэзубілі твой дом, а ты іх ішчэ не ўбачыў?». Але воль ён глянуў на іх вялікія мурывоны рукі, рукі людзей, што прымаўкі да няважко савецкай працы, і, на ўраўдзе сказаць, у душы пакашдаваў іх: «Хіба гэтыя ўгналі? Хіба гэтыя разубілі?».

Мы бачым, як ужо ў ходзе апошніх бабў закладвалася асновы новай, дэмакратычнай Германіі. І ў новых радах барацьбы за адраджэнне краіны ішлі такі людзі, як член ЦК компартыі Германіі Эвальд, вызвалены Савецкай Арміяй з турмы.

А на захад, шукаючы выратавання ў англічан і амерыканцаў, уцякаюць фашысцкія злачынцы. Уцякае буйны прамыслоўца Ліндман, які субсідываў Гітлера. Уцякае крыважаэрны аэсавад Бюрке. Іх разлік аказваецца правільным. Ваенныя злачынцы знаходзяць цёплы прыём у амерыканцаў, у тым самым бізнесменна ў вайсковых мундырах, які праз некалькі дён дудушна будучы вітаць савецкія войскі на Эльбе. Раман «Вясна на Одэры» выкрывае ішчэкую, крывадушную англа-амерыканскую дыпламатыю, паказвае яе сапраўдныя мэты, варажыя справе міру, справе пабудовы новай дэмакратычнай Германіі.

Радаснымі дзямі перамогі зааанвае свой твор Эм. Казакевіч, перадаўшы брэжмежную радасць Савецкай Арміі, якая з часцю закончыла свой слаўны баявы ішлах у павержальным Бярліне.

Урачыстым гімнам сацыялістычнай Радзімы, вялікаму Сталіну гучыць закліковыя словы рамана... Ціха над Эльбай. І думкі генерала Сізакрылава, які ідзе ўздоўж берагу ракі, звернуты да ролнай зямлі, да вялікага чалавекі—Германіі-муса перамогі:

«Дзякуй яго светламу розуму, жалезнай вытрымцы, здзіўленай пастойлівасці і незвычайнай празорлівасці. Партый, якую ён выкаваў, армію, якую ён стварыў, народу, які ён узяў на небывалую вышыню, дзякуй!».

Думкі генерала ляцелі далёка, да ролнай краіны, адкуль прыйшлі сюды ўсе гэтыя салдаты, і яго суровае сэрца ўдзярынула ад любові. Зямля там дае дастаткова хлеба, віна і бабоўны, ветры—навады метау і вугалю. І гадоўца — ёсць выдатны самаадданы і сумленны людзі. Генералу адалася, што ён чуе цяпер яе спакойнае і роўнае дыханне. Ва ўсёдажале свайё магутнай сілы, міралюбівая і грозная, уваходзіць яна ў свет—набная прыгнечаных, граза для прыгна-талікаў».

Юр. ВАСІЛЬЕУ.

Мінск першамайскі

Заканчваецца ўпрыгожванне Мінска. Вуліцы і плошчы сталіцы набылі сярэточны выгляд. Вугал вуліц Энгельса і Савецкай аформлены на тэму: «Партыя Леніна—Сталіна — арганізатар і захніцель нашых перамог». У цэнтры ажера ўсталяваны вялікія партреты таварышаў Леніна і Сталіна. Тут-жа партреты членаў і кандыдатаў Палітбюро ЦК ВКП(б).

Афармленне плошчы Свабоды прысвечана тэме: «Савецкая Армія армія-пераможца». У цэнтры — партрэт арганізатара перамог савецкага народа таварыша Сталіна.

Афармленне вуліц і плошчаў сталіцы прысвечана тэмам: «Ленін і Сталін—стваральнікі Беларускай Савецкай дзяржавы». Мінск за галы савецкай ула-

ды». «Партыя Леніна—Сталіна—арганізатар і патхніцель усіх нашых перамог» і ішч.

У святочным афармленні Мінска прынялі ўдзел дзешны мастакі і скульптары рэспублікі.

Усе парк сталіцы к першамайскаму святу капітальна адрамантаваны, іх алеі ўпрыгожаны скульптурнымі групамі.

У першамайскія дні рэкаветруаваны Савецкая і Ленінская вуліцы ўпрыгожана сотнямі ілюмінацыйных агнёў.

Тут будзе іграць пяць дудых аркестраў. На плошчах і ў парках сталіцы са святочнымі канцэртамі выступяць брыгады артыстаў і ўдзельніцы мастацкай самадзейнасці.

Ф. РАЕЎСКІ

Спятакль аб інтэрнацыянальнай дружбе двух вялікіх народаў

Балет «Чырвоны мак» уваўноў у гісторыю савецкага хараграфічнага майстэрства як першы балет, напісаны на сучасную рэвалюцыйную тэматыку.

Кампазітар Р. Гліэр, аўтар музыкі балета, на працягу доўгай і напружанай барацьбы, якую вялі прагрэсіўныя дзеячы савецкай музыкі і літаратуры з антырэвалюцыйнымі дэкадэніцкімі ўхіламі, цвёрда стаяў на пазіцыях рэалістычнага мастацтва. Ён прымаў актыўны ўдзел у будаўніцтве маладой савецкай музычнай культуры. У аснове яго творчасці ляжалі народныя матывы і рускія класічныя традыцыі.

Ярка і рэалістычна раскрыў кампазітар сацыяльную тэму з жыцця рэвалюцыйнага кітайскага народа ў балете «Чырвоны мак».

Амаль чвэртку стагоддзя балет не сыходзіць са сцены савецкіх тэатраў. Ён зрабіўся любімым творам савецкага глядача, а аўтар музыкі — папулярным кампазітарам.

Асабліва блізка нашаму глядачу ў гэтым балете з'яўляецца рэвалюцыйная тэма.

Савецкага чалавекі хвалюе тая грандыёзная барацьба, якая на працягу амаль трох дзесяцігоддзяў вялася кітай-

скім народам пад кіраўніцтвам свайё камуністычнай партыі.

У балете паказваецца, які расла рэвалюцыйная сьведомасць заняволеных кітайскіх кулі пад уплывам пераможнай рэвалюцыі ў Расіі, які усваялі яны свае чалавечыя правы, убачылішы свабодных, жыццерадасных, поўных аптымізму і вялікай веры ў свае сілы савецкіх людзей.

Рэвалюцыйная тэма паказваецца і дапаўняецца асабітай драмай кітайскіх танцаўшчыцы Тай-Хоа.

У музыцы ёсць лейтматывы, якія характарызуюць асноўную сутнасць некаторых дзеючых асоб. Інтанцыя «Інтэрнацыянала» характарызуе капітана савецкага карабля, яго вялікую ўнутраную сабранасць, волю, веру ў свае сілы.

Савецкія матросы характарызуюцца папулярнай, народжанай у галы грамадзянскай вайны, народнай малоднай «Ляблчыка», якая раскрывае ўдасцівыя савецкім людзям якасці — аптымізм, шырыню размаху, жыццерадаснасць, бададэрасць і энэргію.

Музыка, якая характарызуе кітайскае жыццё і кітайскія вобразы, носіць умоўны характар і мае сляды «фарфар-лаўна» кітайскага стылю.

У новай інструмантоўцы балета «Чыр-

Выдатны паэт-патрыёт

(Да 50-годдзя з дня смерці Ф. Багушэвіча)

Пяцьдзесят год таму назад — 28 красавіка 1900 года — памёр вядомы беларускі паэт-дэмакрат Францішак Казміравіч Багушэвіч.

Літаратурная дзейнасць Ф. Багушэвіча разгарнулася ў паслярэформеную эпоху, калі развіццё прамысловатага капіталізма на Беларусі ішло ўжо досыць шпарка, нягледзячы на значныя рэнтні прыгоніцтва, якія ў значнай меры тармазілі гэтае развіццё.

Ф. Багушэвіч быў тыповым прадстаўніком беларускай разначыннай інтэлігенцыі. Нарадзіўся паэт у 1840 годзе ў фальварку Кушляны на Ашмяншчыне, у сям'і збяднялага дзварына-афадатара. У 1861 годзе Багушэвіч скончыў курс Віленскай гімназіі і ўвосень гэтага ж года (15 верасня) быў залічаны студэнтам фізіка-матэматычнага факультэта С.-Пецярбургскага ўніверсітэта. Аднак займацца на ўніверсітэце яму не давялося. Багушэвіч быў выключаны з ўніверсітэта за ўдзел у студэнцкіх «беспарадках».

З Пецярбурга Багушэвіч адразу вяртаецца на радзіму. Некаторы час ён працуе настаўнікам у Дацшыках на Ашмяншчыне. Тут застала яго наўсесаўскае 1863 году, у якім паэт браў неапраўжаны ўдзел, быў цяжка паранены ў нагу і выпадкова ўратаваўся ад смерці. Неўзабаве пасля падаўлення сялянскага паўстання на Беларусі Багушэвіч пакінуў родныя мясціны і пераехаў на Украіну ў горад Нежын. Тут ён скончыў у 1868 годзе юрыдычны ліцей, пасля чаго працаваў судовым следчым у розных гарадах Расіі. Толькі пад канец 80-х гадоў Багушэвічу ўдалося вярнуцца на Беларусь у г. Вільню, дзе ён меў службу адваката пры акруговым судзе. Апошнія гады свайго жыцця паэт правёў у Кушлянах.

Цяжкім быў жыццёвы шлях беларускага паэта. Ён склаў сабе творы са ўмовах сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, які асабліва ўзмацніўся пасля разгрому сялянскага паўстання на Беларусі.

«Царская Расія была турмой народаў. Шматлікія нярускія народнасці царскай Расіі былі зусім бяспраўнымі, насілі на падвэржальнае сякім прыгнётам і ганьбаваннем».

«Царскі ўрад імкнуўся задушыць усялякія правы нацыянальнай культуры, праводзіў палітыку прымусявага «абрусення» нярускіх нацыянальнасцей. Царызм выступаў у якасці ката і мучыцеля нярускіх народаў».

Намагаючыся знішчыць усялякія правы беларускай культуры, царызм забараніў друкаванне кніг на беларускай мове. Нават называлі наш край Беларуссю не дазвалялася. Зусім зразумела, што ў такіх умовах стварэнне мастацкіх твораў, пісанне кніг, выдаванне і распаўсюджванне іх, — было справай небяспечнай. Кожны, хто займаўся беларускай культурай, літаратурай, мастацтвам, выклікаў падозранні паліцыі. Аднак, нягледзячы на жорсткія праследванні царызма, беларуская дэмакратычная культура пракавала сабе шлях наперад. У сваім развіцці яна абнавілася на братнюю падтрымку вялікага рускага народа і на перадавую рускую культуру.

Без пераувелічэння можна сказаць, што літаратурная дзейнасць Ф. Багушэвіча ўяўляе сабой сапраўды творчы пошук паэта-патрыёта ў імя свайго народа і радзімы.

Ф. Багушэвіч належыць да ліку тых мастакоў слова, якія ў змрочныя часы царызма, у суровых умовах жорсткага нацыянальнага і сацыяльнага прыгнёту, змагаліся за развіццё перадавой, сапраўды дэмакратычнай, звязанай з жыццём і патрэбамі народа, рэалістычнай літаратуры.

Ужо ў сваіх вядомых прадмовах да першых зборнікаў лірычных твораў Багушэвіч выноўваў патрабаванні стварыць такую літаратуру, якая праўдліва адбіла б жыццё народа і змагалася б за яго належаўшыя патрэбы. Гэтыя ж высокія патрабаванні да літаратуры паэт ставіў і разгортаў і ў сваіх пазнейшых творах «Мая дудка», «Смык» і іншых. У рэалізме, праўдлівасці і скіраванасці да народа Багушэвіч бачыў найвышэйшую вартасць сапраўднага мастацтва. На літаратуру ён глядзеў, як на магутны сродак асветы і выхавання народа, як на дзейны сродак абуджэння і прасветлення яго сацыяльнай і нацыянальнай свядомасці.

Перад сваёй творчасцю Багушэвіч ставіў зусім адрэсленыя задачы. Паэт прабаваў, каб яна была друмай, дарэчнай, зборнай народа, каб яна апявала яго «долю-нядолю». Звяртаючыся да свайго людзі, паэт гаварыў:

Ну, дык трай-ка, трай-ка.
Усе ўспамінай-жа...
Штодзень і штоночы
Плад, які мае вочы,
Над народу долай
І плач штораз болей!

Не цяжка здаваць, што погляды Багушэвіча на прызначэнне і задачы літаратуры прымалюваць да эстэтычных поглядаў вялікіх рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў, пад магутным уздзеяннем жыццёвых ідэй якіх знаходзіўся беларускі паэт.

Ф. Багушэвіч шыцельна звязаў сваю творчасць з жыццём беларускіх народных мас. І зусім зразумела, што срод тых.

*) «Гісторыя Усеаўскай камуністычнай партыі (большэўскай). Кароткі курс», выд. 1945 г., стар. 6.

хто прышоў, каб у апошні раз развітацца з паэтам і аддаць яму апошні доўг.

В. БАРЫСЕНКА

не відаць было людзей у дарогі саехах, «у золале з плеч да ног». Правадзілі Багушэвіча ў апошнюю дарогу прышлі сяляне навакольных вёсак, раменнікі, прадстаўнікі працоўных горада Вільня — людзі, для якіх былі бліжэй і дарогі-жыццё і творчасць паэта.

Ф. Багушэвіч — значная з'ява ў гісторыі беларускай мастацкай літаратуры. Творчасць паэта як-бы падводзіць вынік няпрарыўнай беларускай літаратуры і акрыяе сабой новы этап у яе развіцці.

Ф. Багушэвіч з'яўляецца адным з нацыянальнай і заснавальнікам крытычна-рэалістычнай беларускай літаратуры. Ён палюбіў, развіў і ўзняў на вышэйшую ступень расначату яшчэ ананімічнымі парадыйна-сатырычнымі паэмамі рэалістычную лінію ў нашай літаратуры. Багушэвіч — наш першы буйны паэт-рэаліст.

Абапіраючыся на вялікія здабыткі і лепшыя традыцыі рускай рэалістычнай літаратуры (Пушкін, Гога, Некрасаў і інш.), Ф. Багушэвіч разам са сваімі сучаснікамі і паслядоўнікамі А. Гур'явічам, Я. Неслухоўскім стварыў і зацвердзіў і зацвердзіў крытычна-рэалістычны кірунак, які галоўным кірунак у беларускай літаратуры.

Своёасаблівым і моцным рэалістычным талентам Ф. Багушэвіча зрабіў уплыў на наступнае развіццё беларускай літаратуры, у прыватнасці на творчасць А. Гур'явіча, Цёткі, Янкі Купалы і інш. выдатных прадстаўнікоў беларускай мастацкай літаратуры канца XIX і пачатку XX ст. ст.

Паэт-рэвалюцыянер А. Гур'явіч лічыў Багушэвіча за свайго літаратурнага настаўніка. Цётка ўказвала на сувязь свайго паэзіі з творчасцю Ф. Багушэвіча, калі гаварыла пра той уплыў, які зрабіў на яе аўтар «Дудкі беларускай».

«Дзякую табе, Мацею Бурчак, — пісала ў прадмове да свайго першага зборніка вершаў паэта, — чэць і слава твайму слову. А ты, дудка, трай і мне голас дай. З таго часу пачала і я майстраваць інструмент. Вышліла з-пад рук скрыпачка».

Славу ты бачыў беларускага народа Янка Купала назваў кнігі Ф. Багушэвіча ў ліку тых кніг, якія абудзілі ў ім інтарэс да беларускай літаратуры і заахвалілі пісаць творы на беларускай мове. Многастайным быў талент Багушэвіча. Ён звыўнаў як паэт, празаік, публіцыст, эпіграфіст, фальварка, мовазнаўца. Пісаў ён мастацкія творы на беларускай і ўкраінскай мовах. Сяць у паэта асобныя творы, напісаныя і на польскай мове. На вялікі жаль, дагэня не ўсе яго творы захаваліся. Да нас дайшла толькі меншая частка з багатай літаратурнай спадчыны паэта.

Першыя зборнікі лірыкі Багушэвіча «Дудка беларуска» і «Смык беларускі» былі выданыя па-за межамі Расіі. Першы з іх вышаў у Кракаве ў 1891 годзе пад псеўданімам Мацей Бурчак, а другі быў надрукаваны ў Познані ў 1894 годзе пад псеўданімам Сымон Рэўка з-пад Барышава. Іншыя творы і кнігі паэта, у прыватнасці яго зборнікі «Беларуская скрыпачка» і «Беларускія разказы», у свой час не былі надрукаваны і дзесяці гадамі. Вяселіна загінулі публіцыстычныя артыкулы Багушэвіча і яго пімагтадова праца па ўкладанню беларускага слоўніка. Але і тое, што дайшло да нас, ставіць лісьменніка ў рад лепшых прадстаўнікоў беларускай мастацкай літаратуры.

Невялікім па намеру кнігам назіў Ф. Багушэвіча — «Дудка беларуска» і «Смык беларускі» суджана было адграць пачасную і значную ролю ў развіцці беларускай парадой грамадскай думкі і мастацкай літаратуры. Светапогляд і мастацкая творчасць Ф. Багушэвіча складаліся і развіваліся пад жывым уздзеяннем нарастаючага сялянскага і нацыянальна-вызваленчага руху ў паслярэформеннай Беларусі, пад моцным уплывам ідэй вялікіх рускіх і беларускіх рэвалюцыйных дэмакратаў і першую чаргу, Вялікага, Чарнышэўскага, Некрасава, Каліноўскага і ўкраінскага паэта-рэвалюцыянера Т. Шаўчэнкі.

Назіў Багушэвіча прасякнута надзеяй для таго часу пытаннямі, Гарчака спачуванне народу і абарона яго інтарэсаў, дэмакратычнага крытыка царскага самаўладства, памешчыкаў і буржуазіі, гуманістычны прагнец супроць усялякіх форм грамадскага прыгнёчання народа — вось што складала жывую душу і пафос грамадзянскай выкрывальнай паэзіі Багушэвіча.

Сацыяльную накіраванасць творчасці Ф. Багушэвіча разгадала і царская цензура. Царызм прысудзіў паэту «недазваляльны адрэс». Царская цензура вінаваціла творы паэта за тое, што яны маюць на мэце «наказваць беларуса пакутавым ад свавольства ўлад і прыгнёту папоў», што яны «убуджаюць рэзкую і лютую варожасць не толькі да асобных прадстаўнікоў улады, але і паогула да ўсяго пакутавага класа, як да аўна непрыгожнага і непатрэбнага, і які абнаіраецца на законы нібы-та несправядлівых і варожых інтарэсам сялянскай масы».

Супроць Багушэвіча была ўбуджана судовая справа. Царскія сапраўны старонка і паспешліва расхвалілі паэта, каб засудзіць яго і кінуць за кратамі. Але гэта было ўжо ім не пад сілу: Багушэвіч к таму часу памёр.

Творчасць Ф. Багушэвіча поўнаццо прысвечана адлюстраванню жыцця беларускага паслярэформеннай вёскі. Працоўнае сялянства з'яўляецца асноўнай тэмай і галоўным героем мастацкіх твораў паэта-дэмакрата Ф. Багушэвіча.

Паводле ўмоў свайго выхавання, жыцця і службовай дзейнасці, Ф. Багушэвіч уявіў паэту самаўладства, памешчыкаў і капіталістаў найбольш поўнае ўвасабленне знайшла ў вядомай паэме Багушэвіча «Кенска будзе».

Праз многанакутны жыццёвы шлях і асабісты лёс героя паэмы — сялініна Аліцаркі паэт здолеў паказаць істотныя бакі беларускай паслярэформеннай рэчаіснасці, жудасныя формы прыгнёчання беларускага народа, здолеў выявіць яго свабодалюбівы імкненні і парыванні да лепшага і позыятага жыцця.

Багата жыццёвых пярэб селянін Аліцарка. Скрозь суровыя выпрабаванні ён праішоў, але не растрэціў ён, не разгубіў сваёй вялікай любові да чалавека, да жыцця, да свабоды.

От, дзецца-б, і не сёўшы
Быў-бы сыты на свабодзе,
Як той крокіт у гародзе...

Тут, дзецца, і сёкану-бы,
За свабоду жыццё даў-бы!

Узрушана гаворыць герой паэмы.
У лепшых сваіх творах Багушэвіч узямаецца да праўдлівага наказу прыгнёту сялянскага галечы і пакут. Гэтыя прычыны ён бачыў у жорсткай эксплуатацыі і прыгнёчання беларускага народа царом, памешчыкамі і буржуазіяй.

Агонь свайго гнеўнага сатыры паэт накіроўваў на выкрывца царскага самаўладства, дваранска-буржуазнага ладу і розных прыгнятальнікаў і эксплуатацятараў народа.

У паэме «Кенска будзе» царскае самаўладства ўвасабляецца ў змрочным вобразе астрага, веча прагнага да «людскіх слёзаў, мукі, енкаў».

У бліскучай сатыры «У астрозе» паэт падвяртае знішчальна крытыку бесчалавечную сістэму паліцэйскай, дваранска-буржуазнага ўлады. Ён гнеўна кіпіць з царскага праваўладдзя, з дэмных, як вясенская ноч, царскіх законаў, з панаваньня талды грамадскіх парадкаў. Саркастычна гукаць словы героя твора — беларускага селяніна, сказаныя ім па адрасу ўсяго дваранска-буржуазнага ладу:

Законы-ж, а думачкі нашага брата,
Як ноч-а то дзень; гэта будні, то свята!

Вот гэтых законаў паняць я не мог;
За гэта-ж я пільер я папаўся ў астрог.
Цяпер ужо тут дык мне вочы працэраі,
Пагнаў, як у банькаву хату заперлі...

Ото-ж і завучі і мяне на той суд
Вучыць шапаваць і начальства і кнут...

Паэт выкрываў дэспатызм, драпежніцтва і жорсткасць эксплуатацятарскіх класаў, паказваў іх як рэальных носьбітаў жудасных форм фізічнага і духоўнага заняволення народа. Ён зносна высмейваў дармадэдаў, эксплуатацятараў працоўных:

Аднаму дзясціці — служкі
Зарабляюць сотні коп,
Рукі ў яго, як падушкі,
Як кісьць, арыжыць жывот!

Другі-ж сам аж на дзясцітак,
Працуе, але свой пот
І, вяхшы, як аплатак,
Цяносецікі, як той кнот.

Крытыка Багушэвіча сучаснай яму сацыяльнай рэчаіснасці прасякнута выкрывальным пафосам. У сваёй крытыцы паэт зыходзіў з пазіцыі беларускага сялянства, з інтарэсаў шырокага дэмакратычнага мас.

Глыбокай спалгалі і навагалі да працоўнага чалавека характарызуецца творчасць паэта. Чалавек працы, працоўны селянін, беларускі народ, — заўсёды стаіў ў цэнтры яго паэзіі. Чалавек з народа Багушэвіч паказваў, як носьбіта духоўнай адаронасці, жыццёстойкасці, маральнай чыстаты і высакародства.

Сваім мастацкім словам Багушэвіч змагаўся за ўрачыстасць прынцыпаў сацыяльнай справядлівасці і свабоды. Вялікая і патхнёная мара аб свабодзе і шчасці свайго народа і заняволенай Радзімы неадступна хваліла паэта. Настойліва і ўпарта шукаў Багушэвіч шляхоў да народнага вызвалення. Але для паэта многа ў чым няяснымі былі рэальныя і дзейныя шляхі і сродкі выхаду народа з сацыяльнай і нацыянальнай няволі. З гэтага вынікала яго паасобная памылкі і заблуджэнні. Багушэвіч не ўзяўся да разумення гістарычнай місіі рабочага класа, не бачыў у ім той аўна і да канца паслядоўна рэвалюцыйны сілы, якая заклікана гісторыяй вызваліць працоўнае чалавецтва.

І пры ўсім гэтым паэта ніколі не пакадала прадуцвенне таго, што светлыя дні народнага вызвалення хутка надыдуць. У яго лепшых творах знайшлі сваё мастацкае вымушэнне рэвалюцыйна-вызваленчыя імкненні беларускага народа.

Творчасць Багушэвіча з'яўлялася дзейным рэвалюцыйным фактарам у вызваленчай барацьбе беларускага народа за свабоду і нацыянальнае развіццё. Глыбока рэалістычны творы паэта выхоўвалі і выхоўваюць у чытача пачуццё нявынавісці да свету эксплуатацый і жывым, да ўсялякіх форм грамадскага прыгнёту народа. Яны вучаць гарачай аданасці і любові да народа і нашай Радзімы.

Тэма падввольнага жыцця беларускага селяніна пад прыгнётам самаўладства, памешчыкаў і капіталістаў найбольш поўнае ўвасабленне знайшла ў вядомай паэме Багушэвіча «Кенска будзе».

Праз многанакутны жыццёвы шлях і асабісты лёс героя паэмы — сялініна Аліцаркі паэт здолеў паказаць істотныя бакі беларускай паслярэформеннай рэчаіснасці, жудасныя формы прыгнёчання беларускага народа, здолеў выявіць яго свабодалюбівы імкненні і парыванні да лепшага і позыятага жыцця.

Тэма падввольнага жыцця беларускага селяніна пад прыгнётам самаўладства, памешчыкаў і капіталістаў найбольш поўнае ўвасабленне знайшла ў вядомай паэме Багушэвіча «Кенска будзе».

Праз многанакутны жыццёвы шлях і асабісты лёс героя паэмы — сялініна Аліцаркі паэт здолеў паказаць істотныя бакі беларускай паслярэформеннай рэчаіснасці, жудасныя формы прыгнёчання беларускага народа, здолеў выявіць яго свабодалюбівы імкненні і парыванні да лепшага і позыятага жыцця.

Багата жыццёвых пярэб селянін Аліцарка. Скрозь суровыя выпрабаванні ён праішоў, але не растрэціў ён, не разгубіў сваёй вялікай любові да чалавека, да жыцця, да свабоды.

От, дзецца-б, і не сёўшы
Быў-бы сыты на свабодзе,
Як той крокіт у гародзе...

Тут, дзецца, і сёкану-бы,
За свабоду жыццё даў-бы!

Узрушана гаворыць герой паэмы.
У лепшых сваіх творах Багушэвіч узямаецца да праўдлівага наказу прыгнёту сялянскага галечы і пакут. Гэтыя прычыны ён бачыў у жорсткай эксплуатацыі і прыгнёчання беларускага народа царом, памешчыкамі і буржуазіяй.

Агонь свайго гнеўнага сатыры паэт накіроўваў на выкрывца царскага самаўладства, дваранска-буржуазнага ладу і розных прыгнятальнікаў і эксплуатацятараў народа.

У паэме «Кенска будзе» царскае самаўладства ўвасабляецца ў змрочным вобразе астрага, веча прагнага да «людскіх слёзаў, мукі, енкаў».

У бліскучай сатыры «У астрозе» паэт падвяртае знішчальна крытыку бесчалавечную сістэму паліцэйскай, дваранска-буржуазнага ўлады. Ён гнеўна кіпіць з царскага праваўладдзя, з дэмных, як вясенская ноч, царскіх законаў, з панаваньня талды грамадскіх парадкаў. Саркастычна гукаць словы героя твора — беларускага селяніна, сказаныя ім па адрасу ўсяго дваранска-буржуазнага ладу:

Законы-ж, а думачкі нашага брата,
Як ноч-а то дзень; гэта будні, то свята!

Вот гэтых законаў паняць я не мог;
За гэта-ж я пільер я папаўся ў астрог.
Цяпер ужо тут дык мне вочы працэраі,
Пагнаў, як у банькаву хату заперлі...

Ото-ж і завучі і мяне на той суд
Вучыць шапаваць і начальства і кнут...

Паэт выкрываў дэспатызм, драпежніцтва і жорсткасць эксплуатацятарскіх класаў, паказваў іх як рэальных носьбітаў жудасных форм фізічнага і духоўнага заняволення народа. Ён зносна высмейваў дармадэдаў, эксплуатацятараў працоўных:

Аднаму дзясціці — служкі
Зарабляюць сотні коп,
Рукі ў яго, як падушкі,
Як кісьць, арыжыць жывот!

Другі-ж сам аж на дзясцітак,
Працуе, але свой пот
І, вяхшы, як аплатак,
Цяносецікі, як той кнот.

Крытыка Багушэвіча сучаснай яму сацыяльнай рэчаіснасці прасякнута выкрывальным пафосам. У сваёй крытыцы паэт зыходзіў з пазіцыі беларускага сялянства, з інтарэсаў шырокага дэмакратычнага мас.

Глыбокай спалгалі і навагалі да працоўнага чалавека характарызуецца творчасць паэта. Чалавек працы, працоўны селянін, беларускі народ, — заўсёды стаіў ў цэнтры яго паэзіі. Чалавек з народа Багушэвіч паказваў, як носьбіта духоўнай адаронасці, жыццёстойкасці, маральнай чыстаты і высакародства.

Сваім мастацкім словам Багушэвіч змагаўся за ўрачыстасць прынцыпаў сацыяльнай справядлівасці і свабоды. Вялікая і патхнёная мара аб свабодзе і шчасці свайго народа і заняволенай Радзімы неадступна хваліла паэта. Настойліва і ўпарта шукаў Багушэвіч шляхоў да народнага вызвалення. Але для паэта многа ў чым няяснымі былі рэальныя і дзейныя шляхі і сродкі выхаду народа з сацыяльнай і нацыянальнай няволі. З гэтага вынікала яго паасобная памылкі і заблуджэнні. Багушэвіч не ўзяўся да разумення гістарычнай місіі рабочага класа, не бачыў у ім той аўна і да канца паслядоўна рэвалюцыйны сілы, якая заклікана гісторыяй вызваліць працоўнае чалавецтва.

І пры ўсім гэтым паэта ніколі не пакадала прадуцвенне таго, што светлыя дні народнага вызвалення хутка надыдуць. У яго лепшых творах знайшлі сваё мастацкае вымушэнне рэвалюцыйна-вызваленчыя імкненні беларускага народа.

Творчасць Багушэвіча з'яўлялася дзейным рэвалюцыйным фактарам у вызваленчай барацьбе беларускага народа за свабоду і нацыянальнае развіццё. Глыбока рэалістычны творы паэта выхоўвалі і выхоўваюць у чытача пачуццё нявынавісці да свету эксплуатацый і жывым, да ўсялякіх форм грамадскага прыгнёту народа. Яны вучаць гарачай аданасці і любові да народа і нашай Радзімы.

Тэма падввольнага жыцця беларускага селяніна пад прыгнётам самаўладства, памешчыкаў і капіталістаў найбольш поўнае ўвасабленне знайшла ў вядомай паэме Багушэвіча «Кенска будзе».

Праз многанакутны жыццёвы шлях і асабісты лёс героя паэмы — сялініна Аліцаркі паэт здолеў паказаць істотныя бакі беларускай паслярэформеннай рэчаіснасці, жудасныя формы прыгнёчання беларускага народа, здолеў выявіць яго свабодалюбівы імкненні і парыванні да лепшага і позыятага жыцця.

Багата жыццёвых пярэб селянін Аліцарка. Скрозь суровыя выпрабаванні ён праішоў, але не растрэціў ён, не разгубіў сваёй вялікай любові да чалавека, да жыцця, да свабоды.

От, дзецца-б, і не сёўшы
Быў-бы сыты на свабодзе,
Як той крокіт у гародзе...

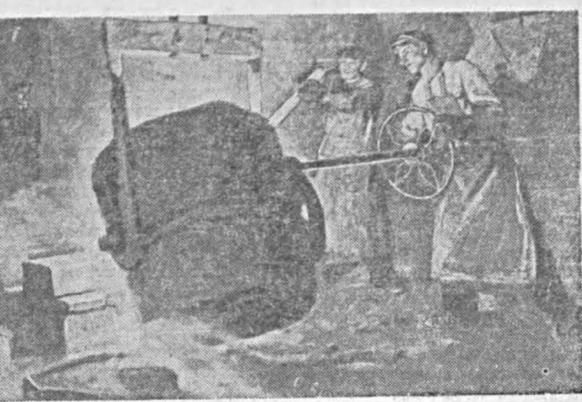
Тут, дзецца, і сёкану-бы,
За свабоду жыццё даў-бы!

Узрушана гаворыць герой паэмы.
У лепшых сваіх творах Багушэвіч узямаецца да праўдлівага наказу прыгнёту сялянскага галечы і пакут. Гэтыя прычыны ён бачыў у жорсткай эксплуатацыі і прыгнёчання беларускага народа царом, памешчыкамі і буржуазіяй.

Агонь свайго гнеўнага сатыры паэт накіроўваў на выкрывца царскага самаўладства, дваранска-буржуазнага ладу і розных прыгнятальнікаў і эксплуатацятараў народа.

У паэме «Кенска будзе» царскае самаўладства ўвасабляецца ў змрочным вобразе астрага, веча прагнага да «людскіх слёзаў, мукі, енкаў».

У бліскучай сатыры «У астрозе» паэт падвяртае знішчальна крытыку бесчалавечную сістэму паліцэйскай, дваранска-буржуазнага ўлады. Ён гнеўна кіпіць з царскага праваўладдзя, з дэмных, як вясенская ноч, царскіх законаў, з панаваньня талды грамадскіх парадкаў. Саркастычна гукаць словы героя твора — беларускага селяніна, сказаныя ім па адрасу ўсяго дваранска-буржуазнага ладу:

Ю. Нугач. Майстры працы.

Пляда маладых мастакоў

Перасоўная выстаўка жыццянісу, графікі і скульптуры маладых мастакоў Масквы, Ленінграда і братніх рэспублік, якая адкрылася ў Мінскім акруговым ДOME афіцэраў, арганізавана на матэрыялах усеаўскага мастацкага выставак апошніх двух год.

Выстаўка звяртае ўвагу сваёй тэматычнай разнастайнасцю. Але з усіх тэм найбольш глыбока і ярка прадстаўлена тэма «Ленін і Сталін — правадзімы сацыялістычнага дзяржавы». Гераічным пафосам прасякнутыя манументальныя партреты В. І. Леніна, напісаны лаўраатам Сталінскай прэміі В. Цылававым. Мастак стварыў велічны вобраз трыбуна рэвалюцыі. Фігура Ільіча выраза вызначаецца на фоне чырвонага палотнічка сцягу. У партрэце добра прадарэнены характарныя рысы вялікага Леніна — яго воля, прадаўцаўсць, высокі подзвіг рэвалюцыянера.

Незабыўнае ўражанне пакідае карціна лаўрата Сталінскай прэміі Набавандзяна «Т

Праца над дыялекталагічным атласам беларускай мовы

Вывучэнне народных гаворак дае цікавы матэрыял для сучаснай літаратурнай мовы. Шэсцінаці пры правільным падыходзе да дыялектаў чарпваюць у іх багатыя крыніцы мастацкага вырашэння.

У Беларусі работа па збору матэрыялаў для дыялекталагічнага атласа беларускай мовы вялася яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны. Большасць сабраных матэрыялаў загінула ў час вайны. Пасля вызвалення рэспублікі ўсю работу вядома пачынаць амаль спячэку. Стварэнне дыялекталагічнага атласа беларускай мовы ўключае ў сябе шэраг задач: збору матэрыялаў, іх апрацоўку і выданне.

У 1948 годзе ў Мінску адбылася першая дыялекталагічная канферэнцыя. На ёй былі абмеркаваны вынікі работ, запланавана праграма збору матэрыялаў. Шмат дапамагчы ў рабоце над атласам могуць студэнты. Прыцягненне іх да ўдзелу ў зборы матэрыялаў неабходна таму, што нагляданні над жывымі гаворкамі з'яўляюцца адным з важнейшых спосабаў выпрацоўкі навыкаў навукова-даследчай работы, сярэдняй глыбокаму веданню мовы, разуменню працэсаў, якія ў ёй адбываюцца.

Добра арганізаваная работа са студэнтамі дапамагла Беларусі збору матэрыялаў для дыялекталагічнага атласа. На другой канферэнцыі, якая адбылася ў АН БССР у канцы сакавіка г. г., былі абмеркаваны вынікі работ паміж двума канферэнцыямі, наметаны задачы, якія неабходна вырашыць дыялекталагам рэспублікі, каб у тэрмін і добракасна выканаць вялікую і часуючую задачу. У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі Інстытута рускай мовы АН СССР, АН УССР, прадстаўнікі вышэйшых навучальных устаноў БССР, супрацоўнікі Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР.

Дзеячы мастацтва ў барацьбе за мір

Гэтымі днямі Беларускае тэатральнае аб'яднанне арганізавала вялікі вечар-канцэрт, прысвечаны барацьбе за мір і дэмакратыю.

З дакладам па тэму «Савецкі тэатр у барацьбе за мір і дэмакратыю» выступіў У. Пяфед. На вечары з прамовамі таксама выступілі: дырэктар тэатра імя Янкі Купалы У. Стальмах і заслужаны артыст рэспублікі А. Кістаў.

Ансамбль песні і танца Украінскай ССР у Мінску

Па гастролі ў сталіцу Савецкай Беларусі прыехаў Дзяржаўны ансамбль песні і танца Украінскай ССР пад мастацкім кіраўніцтвам заслужанай артысткі УССР Л. Чарнышовай.

У складзе ансамбля сто чалавек, у тым ліку хор, балет і аркестр. У праграме яго выступленняў — творы сучасных рускіх і украінскіх кампазітараў, песні аб партыі Леніна—Сталіна, сацыялістычнай Радзіме, дружбе народаў, беларускія, польскія і чэшскія песні.

„Беларусь“ № 4

Вышаў з друку № 4 часопіса «Беларусь». У нумары змешчаны: артыкул В. Сіцкінава «Ленінская тэорыя аддзялення», вершы П. Пестрака—«Партрэт», А. Русака—«Нам Ленін шляхі азарты», верш У. Маякоўскага «Размова з таварышам Леніным», у перакладзе на беларускую мову, артыкул У. Агеевіча «Магутны паэт рэвалюцыі», успаміны У. Раждавецкага «Аб Уладзіміру Маякоўскім», новыя вершы М. Танка, П. Панчанкі, Н. Тарас, Р. Няхая, П. Прыходзькі, С. Гаўручэва, Б. Лунькова, І. Муравейкі.

У часопісе таксама надрукаваны артыкул А. Сурова «Дарожныя кнігі 1949 года», запавяданне М. Даніленкі «Зіць», нарысы М. Вішнеўскага «Аграном» і М. Прышчэпава «У пагу з відучымі», рэцэнзіі С. Самянава на балет «Князь-возач», А. Бекава «Кніга пра Янку Купалу», Ю. Пішыркова на кнігу «Вераснёвая рунь» Я. Брыля.

Апрача гэтага, дзе гастролі закончацца да першага мая, калектыв ансамбля будзе выступаць і ў іншых гарадах рэспублікі.

Слова чытачоў аб вобразе вялікага правадзіра

Мастацкая літаратура зрабілася духоўнай неабходнасцю савецкага народа. Любіць ёсць прафесіі і ўзрастаў глыбока вышучаць лепшыя творы савецкіх пісьменнікаў. Ярым сведчаннем гэтага з'явілася канферэнцыя чытачоў бібліятэкі імя Горкага па творах мастацкай літаратуры, прысвечаных вобразу В. І. Леніна.

З вялікай увагай быў заслуханы даклад Я. Валуіна пра кнігу І. В. Сталіна «Аб Леніне». Чытачы М. Альтшуль, Р. Коўшык, Г. Гутвоўскі, А. Маеўская, З. Штыкава, Е. Кулакова, В. Драбязка, К. Рагініна, Е. Дулаборская, Л. Рыбакова зрабілі ідэйны і мастацкі аналіз твораў аб В. І. Леніне У. Маякоўскага, М. Горкага, П. Габлі, Джамбула, У. Іванова, С. Шчышчова, В. Саянова, а таксама спэцыяльна кінофільмаў «Ленін у Кастрычніку» і «Ленін у 1918 годзе».

Навуковая сесія, прысвечаная В. І. Леніну

Студэнты і выкладчыкі Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна шырока адзначылі 80-годдзе з дня нараджэння вялікага правадзіра. Напрадні днямі адбылася навуковая сесія. Вучоныя ўніверсітэта прачыталі рад дакладаў, якія характарызуюць вядучае значэнне дзейнасці Леніна ў развіцці грамадска-палітычных, эканамічных, філасофскіх навук. У дакладах ярка адлюстравана ўсёперамагаючая сіла ідэй ленынізму.

У калгасе імя Сталіна

У калгасе імя Сталіна, Байлаўскага сельсавета, Мінскага раёна, адбыўся вялікі літаратурны вечар, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння В. І. Леніна. Вечар адкрыў старшыня калгаса тав. Быгун. Загаворы навукаўчэй часткі Бардзілаўскай школы Врублеўскі расказаў аб жыцці і дзейнасці геналяна правадзіра камуністычнай партыі і савецкага народа В. І. Леніна.

У першамайскія дні

У Мінскім педагагічным інстытуте шырока разгорнута падрыхтоўка да свята Першага мая. Ва ўсіх групах праводзяцца гутаркі, даклады. На першамайскіх вечары студэнты-удзельнікі гуртоў мастацкай самадзейнасці выступілі з мастацкім чытаннем вершаў і прэзентацыяў твораў, прысвечаных вялікаму свята. Драматычны гурток паказаў асобныя сцены з п'есы В. Гарбатова «Юнаць бацькоў».

У кіностудыі „Беларусьфільм“

Кіностудыя «Беларусьфільм» да свята Першага мая выпускае на экраны рэспублікі кіночасопісы, у якіх асвятляцца перадавыя спадарожніцы на прадпрыемствах і ў калгасе рэспублікі. Часопіс № 12 (рэжысёр Ю. Стальмах) расказае аб станаўскай вахце рабочых Врублеўскага лесакампанія, якія абавязаліся сустрэць свята звышпланавай прадукцыяй на суму 370.000 рублёў.

Літаратурны вечар на заводзе „Гомсельмаш“

Перад рабочым калектывам завода «Гомсельмаш» выступіла група беларускіх пісьменнікаў. Крытык У. Агеевіч зрабіў даклад аб жыцці і творчасці У. Маякоўскага, 20-годдзе з дня смерці якога нядаўна адзначала савецкая грамадскасць.

Лепшыя танцавальныя калектывы паказалі сябе калектывы пад кіраўніцтвам сяржантаў Багадаеў і Скрыннікава, радавога Шапавалава, жонкі афіцэра Ніканавой і радавога Гурава.

Багадаеў і Скрыннікаў прадэманстравалі са сваім калектывам рускі і украінскія народныя танцы і салдацкія танцы. Калектыв Шапавалава выканаў «Крыжачок» і танец Шапавалава выканаў «Крыжачок» і танец Шапавалава выканаў «Крыжачок» і танец Шапавалава выканаў «Крыжачок».

Асобна трэба адзначыць старажытны рускі дзівочы карагод у пастаноўцы Ніканавой. Тут мы сустракаемся з калектывам, дзе майстэрства і пацудзі стылю.

Танец «Мазурка» ў пастаноўцы афіцэра А. Луцінава. Фота Г. Бугаенкі.

У Мінскай кансерваторыі і музычным вучылішчы праводзяцца гутаркі аб міжнародным дні працоўных—Першага мая. У дні святкавання тут адбудзецца вялікі канцэрт з твораў рускіх і беларускіх кампазітараў, у якім прымуць удзел выкладчыкі кансерваторыі і студэнты-выдатнікі.

Арганізавана таксама 5 канцэртных брыгад з ліку выкладчыкаў і студэнтаў, якія ў час святкавання выступілі з канцэртамі ў падшэфных вайсковых часцях і на прадпрыемствах горада.

У Мінскай кансерваторыі і музычным вучылішчы праводзяцца гутаркі аб міжнародным дні працоўных—Першага мая. У дні святкавання тут адбудзецца вялікі канцэрт з твораў рускіх і беларускіх кампазітараў, у якім прымуць удзел выкладчыкі кансерваторыі і студэнты-выдатнікі.

Арганізавана таксама 5 канцэртных брыгад з ліку выкладчыкаў і студэнтаў, якія ў час святкавання выступілі з канцэртамі ў падшэфных вайсковых часцях і на прадпрыемствах горада.

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Апрача гэтага, у час свята студыя «Беларусьфільм» з удзелам артыстаў тэатра імя Янкі Купалы дэманструе скончаны дубляваны на беларускую мову фільма «Падзенне Барына».

Калі будзе закончана будаўніцтва раённай бібліятэкі?

Калі здарыцца вам пабыць у Багушэўскім раённым цэнтры, Віцебскай вобласці, і вы захочаце пасядзець у бібліятэцы, дык загадаў папярэджаем, што з гэтага віточа не атрымаецца, бо паласці туды ніяка.

Уявіце сабе такі малюнак. Перад вамі доўгі, паўднёвы калідор з мюстам дзвярэй, над адной з якіх дошчачка з надпісам: «Раённая бібліятэка». Каля гэтых дзвярэй — патаўп вучняў і некалькі дарослых.

— Чаму не заходзіце? — Іны глядзяць са здзіўленнем. — Вы, напэўна, першы раз тут? Мы ўжо прывыклі, займайце хутчэй чаргу.

Нарэшце я трапіў у «запавяшаны» дзверы. Але далей іх найшчэ не вядося!

Таленавіты гурток

Гурток мастацкай вышукі Гродзенскага Дома народнай творчасці працуе з 1946 года. За гэты час майстэрствам вышукі авалодала больш 380 чалавек. Гуртком кіруе тав. Любавіч, якая мае вялікі вопыт вышывальчыцы. Выкананы ёю партрэт Іосіфа Вісарыявіча Сталіна быў накіраваны ў ліку палатнікаў таварышу Сталіну ў дзень святкавання 30-годдзя БССР і царев знаходзіцца ў Маскве, у музеі Рэвалюцыі. Удзельніцы гуртка т. т. Б. Любавіч, Л. Якіна, В. Мішына вышлі Дзяржаўны герб БССР, які яны падарылі Ураду БССР ад працоўных Гродзеншчыны.

У 1949 годзе вышывальчыцы выканалі новыя, больш складаныя работы. На 4-й абласной выстаўцы 1949 года было экспанавана 6 партрэтаў таварыша Сталіна, а таксама партрэт Аляксея Максімавіча Горкага. Лепшыя з гэтых экспанатаў пасля заканчэння выстаўкі былі накіраваны ў падарунак таварышу Сталіну ў дзень святкавання яго 70-годдзя.

Да рэспубліканскай і ўсесаюзнай выставак будзе выштыць вялікі габялен на тэму «Сталін—друг беларускага народа». У гэтай складанай і ганаровай працы навінны прысяці на дапамогу кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і Рэспубліканскі Дом народнай творчасці, які мае' распарадкаваць гэкі габялен і неабходныя для вышукі матэрыялы.

Новыя сельскія клубы

У пяці абласных рэспублікі—Палескай, Пінскай, Гродзенскай, Гомельскай і Браслаўскай, у гэтым годзе металам народнай будоўлі будзеца 358 сельскіх і калгасных клубоў. Многія з іх адкрываюцца ў дні першамайскага свята.

Звыш трох тысяч гуртоў мастацкай самадзейнасці пры сельскіх клубх ладыхтавалі спецыяльныя канцэртныя праграмы для выступлення перад насельніцтвам на ўрачыстых пасяджэннях, прысвечаных дню 1 Мая.

Рэянная дамы культуры ў дні свята наладжваюць народныя гуляні.

Да дня 1 Мая ўважныя фонды хатчытальняў Магілёўскай вобласці павялічыліся на 2 тысячы тамоў. Павялічылася колькасць бібліятэк пераваж у калгасе. У 37 хатах-чытальнях арганізаваны фігулітурныя гурткі. 194 хата-чытальні ўдзельнічалі ў шахматна-шашачным турніры моладзі.

У перыяд вясновай саўбес бібліятэга накіравала ў калгасы 5 бібліятэчак-пераваж.

Сустрэча мастакоў з рабочымі

Гэтымі днямі адбыўся вечар сустрэчы беларускіх мастакоў з маладымі рабочымі Мінскага аэрапорта. Лаураат Сталінскай прэміі, народны мастак БССР З. Агураў расказаў аб сваім творчым шляху і пазнаёміў прысутных з творами, над якімі ён апрацуе працу.

Аб сваіх новых работах расказаў жываціцы М. Дучыч і Я. Брасоўскі. Рабочыя цэпла сустраі беларускіх мастакоў — удзельнікаў сустрэчы.

Высокі агульны тэхнічны ўзровень і музычнасць паказалі ўсе салісты-інструменталісты і кампазітары алімпіяды. Ужо сам выбар таіх твораў, як фантазія Ліста па тэму «Рыгаледа» і эцюды Шапана (у выкананні жонкі афіцэра Фядосавай на фартапіяна), святяннытанальны рамане Чайкоўскага, «Раман» Давыдава (у выкананні па вялічэйшай афіцэра Чарыўскага), «Салавей» Аляў'ева-Ліста (у выкананні на баяне салдата Багадаева) і шмат іншых твораў сведчыць аб поспехах армейскіх выканаўцаў.

З іншых відаў самадзейнасці, якія былі прадстаўлены на алімпіядзе, велімі выскокай апаці засадуговае музычна-літаратурны мятэж афіцэраў Анкудзінава і Ладановскага і жанравыя сюіты «Узвод на адначынку» ў выкананні групы пад кіраўніцтвам старшыні Саломіна.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

дарогу загадаў жаў стол, завалены кнігамі, часопісамі, газетамі. Бібліятэка змяшчаецца ў пакоі памерам 8—10 квадратных метраў. Увесь ён да стоі заняты кнігамі.

Бібліятэка налічвае некалькі сотень чытачоў. Сярод іх — рабочыя, калгаснікі, вучні. Усе яны хочучы, каб іх культурна абслуговалі ў бібліятэцы. Кніга глыбока ўвайшла ў іх быт. Дзяржава адпусае вялікія сродкі на пабудову новых светлых будынкаў для бібліятэк. На жаль, гэтага не хочупь разумель кіраўнікі Багушэўскага раёна, які ніяк не могуць закончыць пампашанне для бібліятэкі, хоць грошы на яго пабудову адлучаны.

М. БРУНАШ.

Да рэспубліканскай і ўсесаюзнай выставак будзе выштыць вялікі габялен на тэму «Сталін—друг беларускага народа». У гэтай складанай і ганаровай працы навінны прысяці на дапамогу кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і Рэспубліканскі Дом народнай творчасці, які мае' распарадкаваць гэкі габялен і неабходныя для вышукі матэрыялы.

В. НОСАУ.

Новыя сельскія клубы

У пяці абласных рэспублікі—Палескай, Пінскай, Гродзенскай, Гомельскай і Браслаўскай, у гэтым годзе металам народнай будоўлі будзеца 358 сельскіх і калгасных клубоў. Многія з іх адкрываюцца ў дні першамайскага свята.

Звыш трох тысяч гуртоў мастацкай самадзейнасці пры сельскіх клубх ладыхтавалі спецыяльныя канцэртныя праграмы для выступлення перад насельніцтвам на ўрачыстых пасяджэннях, прысвечаных дню 1 Мая.

Рэянная дамы культуры ў дні свята наладжваюць народныя гуляні.

Да дня 1 Мая ўважныя фонды хатчытальняў Магілёўскай вобласці павялічыліся на 2 тысячы тамоў. Павялічылася колькасць бібліятэк пераваж у калгасе. У 37 хатах-чытальнях арганізаваны фігулітурныя гурткі. 194 хата-чытальні ўдзельнічалі ў шахматна-шашачным турніры моладзі.

У перыяд вясновай саўбес бібліятэга накіравала ў калгасы 5 бібліятэчак-пераваж.

Сустрэча мастакоў з рабочымі

Гэтымі днямі адбыўся вечар сустрэчы беларускіх мастакоў з маладымі рабочымі Мінскага аэрапорта. Лаураат Сталінскай прэміі, народны мастак БССР З. Агураў расказаў аб сваім творчым шляху і пазнаёміў прысутных з творами, над якімі ён апрацуе працу.

Аб сваіх новых работах расказаў жываціцы М. Дучыч і Я. Брасоўскі. Рабочыя цэпла сустраі беларускіх мастакоў — удзельнікаў сустрэчы.

Высокі агульны тэхнічны ўзровень і музычнасць паказалі ўсе салісты-інструменталісты і кампазітары алімпіяды. Ужо сам выбар таіх твораў, як фантазія Ліста па тэму «Рыгаледа» і эцюды Шапана (у выкананні жонкі афіцэра Фядосавай на фартапіяна), святяннытанальны рамане Чайкоўскага, «Раман» Давыдава (у выкананні па вялічэйшай афіцэра Чарыўскага), «Салавей» Аляў'ева-Ліста (у выкананні на баяне салдата Багадаева) і шмат іншых твораў сведчыць аб поспехах армейскіх выканаўцаў.

З іншых відаў самадзейнасці, якія былі прадстаўлены на алімпіядзе, велімі выскокай апаці засадуговае музычна-літаратурны мятэж афіцэраў Анкудзінава і Ладановскага і жанравыя сюіты «Узвод на адначынку» ў выкананні групы пад кіраўніцтвам старшыні Саломіна.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.

З'явіў яркай мастацкай творчасці было выступленне групы акарабату-мануянталістаў пад кіраўніцтвам салдата Шапавалава. Калектыву адолеў спазлучыць сілу і лубкасць з паказам глыбокіх па задуме скульптурных ансамбляў фігур, якія праўдыва і прыгожа ілюструюць эцюды з баявога жыцця воінаў Савецкай Арміі.